

© დავასება

„თქვენ განსაცვიფრებლად ბევრი გააკეთეთ“

ახლახან მოსკოვში შედგა რუსეთის მეცნიერებათა აკადემიისა და მ. ლომონოსოვის სახელობის მოსკოვის სახელმწიფო უნივერსიტეტის საერთო კრება, სადაც, როგორც რუსეთის მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრი, მიწვეული იყო აკადემიკოსი თამაზ ბაშჩინიძე. ჩვენი შეხვედით რუსეთის დედაქალაქიდან დაბრუნებულ ბაგონ თამაზს და შთაბეჭდილებათა გაზიარება ვთხოვეთ.

– მოსკოვის სახელმწიფო უნივერსიტეტი დაარსების 250 წლისთავე აღნიშნავს. აქ შეიძლება გაეხსენოთ, რომ რუსეთის ამ უძველესი, აწ განთქმული უმაღლესი სასწავლებლის დამფუძნებელი, დიდ მიხეილ ლომონოსოვთან ერთად, ჩვენი გამოჩენილი თანამემამულე ეახუში ბაგრატიონიც გახლდათ.

აკადემიისა და უნივერსიტეტის საერთო კრება აღნიშნულ იუბილეს შეეფარა. სხდომები იმართებოდა უნივერსიტეტის სააქტო დარბაზში. ეს მნიშვნელოვანი ღონისძიება მიემდებნა ფუნდამენტური მეცნიერებისა და უმაღლესი განათლების ურთიერთკავშირისა და ამ სფეროებში აუცილებელი რეფორმების გატარების პრობლემებს. მოგვხსენებთ, ასეთივე პრობლემები დგას ჩვენი მეცნიერებისა და უმაღლესი განათლების წინაშეც და გასაგებია, რომ განსაკუთრებით დაინტერესებული მონაწილე ვიყავი...

ფორუმზე ხაზგასმით აღინიშნა, რომ აუცილებელია რუსეთის აკადემიის შენარჩუნება, როგორც ფუნდამენტურ მეცნიერებათა ეროვნული ცენტრისა, თუმცა, ასევე აუცილებელია მისი როგორც განიზიარებული განყოფილებებისა და ინსტიტუტების შემდგომი ინტეგრაციისა და სტრუქტურული ოპტიმიზაციის გზით, ამავე დროს უმაღლეს სკოლასთან მჭიდრო კავშირის დაურღვეველად.

ჩატარდა, აგრეთვე აკადემიის სა-

მეცნიერო განყოფილებათა სხდომები. ისტორიულ-ფილოლოგიური განყოფილების სხდომაზე მოისმინეს ჩემი მოხსენება „ახალი პარადიგმა შედარებით ენათმეცნიერებაში: ინდოევროპული პროტოენისა და პროტო-ინდოევროპული კულტურის რეკონსტრუქცია“. ამავე სხდომაზე გადმომეცა აკადემიის პრეზიდენტის საიუბილეო ადრესი.

...მსოფლიოში სახელმწიფოებრივ ქართველ ენათმეცნიერებსა და ფილოლოგებს, აკადემიკოს თამაზ გამყრელიძეს 23 ოქტომბერს 75 წელი შეუსრულდა. ჩვენი

გამეთის ფურცლებზე უკვე გამოქვეყნდა ამ თარიღთან დაკავშირებული საქართველოს პრეზიდენტის მიხეილ სააკაშვილის გულთბილი მილოცვა. ვთავაზობთ რუსეთის მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტის მისალოც ბარათს, რომელსაც ხელს აწერენ აკადემიის პრეზიდენტი, აკადემიკოსი იური ოსიპოვი და პრეზიდენტის მთავარი სწავლული მდივანი, აკადემიკოსი ვალერი კოსტიუკო.

„ღრმად პატივცემული თამაზ ვალერიანის ძე!“

რუსეთის მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტის გულთბილად გილოცავთ თქვენ, გამოჩენილ სწავლულს, რუსეთის მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილ წევრს, ერთ-ერთ უდიდეს თანამედროვე ფილოლოგს, უკანაშიწინა იუბილეს – დაბადების 75 წლისთავეს.

თქვენი გზა მეცნიერებაში, თამაზ ვალერიანის ძე, ნახევარ საუკუნეზე მეტი ხნის წინათ დაიწყო. დაუღალავი შე-

მოქმედებითი შრომის ხუთ ათწლეულში თქვენი განსაცვიფრებლად ბევრი რამ გააკეთეთ. მოგადი, ინდოევროპული და ქართველური ენათმეცნიერება, ხეთოლოგია და კავკასიათმცოდნეობა – პუბლიკარული ცოდნის ყველა ეს დარგი თქვენ ღრმად და მრავალმხრივ აითვისეთ, ყოველ მათგანში მიაღწიეთ შესანიშნავ მეცნიერულ შედეგებს.

თქვენი ნაშრომებისთვის დამახასიათებელია უზარმაზარი ერუდიციის, მეცნიერული ამოცანების დასმამში სიღრმისა და ორიგინალურობის, მათი გაბედული და არაორთოდოქსალური გადაწყვეტის შერწყმა. ერთობ ფართო ფილოლოგიურმა ერუდიციამ შეგაძლენიათ თანამედროვე ენათმეცნიერების არაერთი საკვანძო პრობლემის, მათ რიცხვში ენობრივი ნიშნის ნებისმიერობის უმნიშვნელოვანესი პრობლემის წამოწევა და ახლებურად განხილვა. ლარინგალურმა თეორიამ, რომელსაც თქვენ ხეთურ ენასთან მისადაგებით ამუშავეთ, მნიშვნელოვანდ შეცვალა მეცნიერებაში დამკვიდრებული შეხედულებები ინდოევროპული ფუძენის ფონოლოგიურ სისტემაზე.

თქვენს მიერ ვიამჩესლავ ივანოვთან ერთად შექმნილმა ორტომიანმა ფუნდამენტურმა შრომამ „ინდოევროპული ენა და ინდოევროპელები: ფუძენისა და პროტოევროპის რეკონსტრუქცია და ისტორიულ-გამოლოგიური ანალიზი“ მთელი ეპოქა შეადგინა პუბლიკარულ მეცნიერებაში, კლასიკურად იქცა ამ სიკვყის ნამდვილი გაგებით. მან მოგვცა ინდოევროპული ფუძენის არეალური მახასიათებლების დამუშავების საშუალება სხვა ჯგუფების ენებთან სიღრმისეულ გენეტიკურ შეჯერებათა ფონზე, დასაბამი მისცა ლინგვისტიკის, არქეოლოგიის, ეთნოგრაფიის, კულტურის ისტორიკოსების ფართო და ნაყოფიერ დისკუსიას ინ-

Признание

«Вы сделали неизмеримо много...»

Недавно в Москве состоялось общее собрание Российской Академии наук и Московского государственного университета, куда как действительный член РАН был приглашен и академик Тамаз Гамкрелидзе.

- Московский государственный университет отмечает 250-летие со дня основания, - рассказывает академик Гамкрелидзе. - Здесь можно вспомнить, что основателем этого старейшего, ныне знаменитого высшего учебного заведения, наряду с великим Михаилом Ломоносовым, был наш выдающийся соотечественник Вахушти Багратиони...

Общее собрание академии и университета было приурочено к юбилею. Заседания проходили в актовом зале университета. Это

важное мероприятие было посвящено проблемам взаимосвязей фундаментальной науки и высшего образования и проведения реформ в этих сферах. Как известно, такие же проблемы стоят перед нашей наукой и высшим образованием, поэтому понятна моя заинтересованность как участника.

На форуме особо было подчеркнуто, что необходимо сохранить Российскую Академию как национальный центр фундаментальных наук, но необходима ее реорганизация путем дальнейшей интеграции и структурной оптимизации отделений и институтов, не нарушая при этом тесной связи с высшей школой.

Состоялись также заседания научных отделений академии. На заседании историко-филологического отделения был заслушан мой доклад «Новая парадигма в сравнительном языкознании: реконструкция индоевропейского протоязыка и протоиндоевропейской культуры». На этом же заседании мне был вручен юбилейный адрес Президиума Российской Академии.

...Кстати, всемирно знаменитому грузинскому языковеду и филологу, академику Тамазу Гамкрелидзе 23 октября исполнилось 75 лет. В связи с этой датой уже опубликовано теплое поздравление президента Грузии Михаила Саакашвили. Ниже предлагаем поздравительное послание Президиума Российской Академии наук.

**«Российская Академия наук
Глубокоуважаемый Тамаз Валерианович!
Президиум Российской Академии наук
сердечно поздравляет Вас, выдающегося
ученого, действительного члена Российской**

Академии наук, одного из крупнейших современных филологов с замечательным юбилеем - 75-летием со дня рождения.

Ваш путь в науке, Тамаз Валерианович, начался более полувека назад. За пять десятилетий неустанного творческого труда Вы сделали неизмеримо много. Общее, индоевропейское и картвельское языкознание, хеттология и кавказоведение - все эти области гуманитарного знания глубоко и многосторонне освоены Вами, в каждом из них Вы достигли выдающихся научных результатов.

Для Ваших трудов характерно сочетание огромной эрудиции, глубины и оригинальности в постановке научных задач, смелости и неортодоксальности их решения. Широчайшая филологическая эрудиция позволила Вам выдвинуть и по-новому рассмотреть ряд узловых для современного языкознания проблем, в том числе и важнейшую проблему произвольности языкового знака. Разрабатываемая Вами применительно к хеттскому языку ларингальная теория в значительной степени изменила сложившиеся в науке представления о фонологической системе праиндоевропейского языка.

Созданный Вами совместно с В.В. Ивановым двухтомный фундаментальный труд «Индоевропейский язык и индоевропейцы: Реконструкция и историко-типологический анализ праязыка и протокультуры» составил целую эпоху в гуманитарной науке, стал классическим в подлинном смысле этого слова. Он позволил уточнить ареальные характеристики праиндоевропейского языка на фоне глубин-

ных генетических сопоставлений с языками других групп, положил начало широкой и плодотворной научной дискуссии лингвистов, археологов, этнографов, историков культуры по вопросу локализации прародины индоевропейцев.

Мировое научное сообщество высоко оценило Ваш вклад в современную науку. Вы избраны членом ряда крупнейших отечественных и зарубежных академий и научных обществ, среди них Российская и Грузинская академии наук, академии Австрии, Великобритании, Германии, Соединенных Штатов Америки и др. Вы являетесь почетным доктором Боннского и Чикагского университетов, награждены Ленинской и Гумбольдтовской премиями, премией Джавахишвили.

Глубокоуважаемый Тамаз Валерианович, российская и грузинская общественность высоко ценят Вашу мужественную гражданскую позицию, порядочность и приверженность демократическим идеалам.

Президиум Российской Академии наук желает Вам, дорогой Тамаз Валерианович, доброго здоровья, новых творческих свершений и неутомимой энергии на благо отечественной науки, на укрепление дружбы и взаимопонимания между народами России и Грузии.

**Президент Российской Академии наук, академик Ю.С.Осипов
Главный ученый секретарь
Президиума Российской Академии
Наук, академик В.В.Костюк»**

**Публикацию подготовил
Тамаз ЗБАНЮДЗЕ**